

onzer uitstekendsten' geroemd. Te vreemder mag het heeten, dat in 't 'Gedenkboek', door het feestcomité in 1897 Prof. Dr. A. Kuiper opgedragen [bij het vijftiengigjarig bestaan van *De Standaard*], van dit lid der eerste redactie, gelijk trouwens van deze in haar geheel, met geen enkel woord gerept is, zelfs zijn naam niet genoemd werd.¹⁰

Men bedenke wel dat de schrijver van deze woorden, die tot woede van Kuiper om de betere salariering en het vrijere geestelijk klimaat de *Oprechte Haarlemsche Courant* als werkomgeving verkoos boven *De Standaard*,¹¹ zijn klacht pas uitte ... in het 'In memoriam' dat hij over zijn collega schreef, op een tijdstip dat de oude, zieke Kuiper de zeggenschap over de krant dan toch eindelijk uit handen had moeten geven.

Het voorafgaande geeft mij aanleiding een tweetal stellingen te formuleren om bij te dragen tot de gedachtenvorming rond de thematiek die op het symposium 'De journalist tussen roeping en beroep' centraal staat. Mijn eerste stelling luidt dat, terwijl bij *De Standaard* Abraham Kuiper als hoofdredacteur primair de rol van opinieleider vervulde, het spanningsveld tussen roeping en beroep in de dagelijkse praktijk vooral op het niveau van de journalistieke medewerkers van de krant, en dan pas gaandeweg, met het vorderen der jaren, voelbaar werd. En mijn tweede stelling is, dat de ontplooiing van *De Standaard* tot een volwaardig dagblad niet alleen is afgeremd door de druk van Kuipers roepingsbewustzijn, maar ook door zijn autoritaire leiderschapstijl. Dat de geschiedschrijving over *De Standaard* na meer dan een eeuw nog nauwelijks uit de verf is gekomen, is hoofdzakelijk te wijten aan de omstandigheid dat onderzoekers hun aandacht altijd vrijwel uitsluitend hebben laten uitgaan naar de wijze waarop Kuiper het dagblad hanteerde als politiek wapen. Wat zich echter achter de schermen, bij de krant zelf, heeft afgespeeld, daarover zijn wij slechts spaarzaam ingelicht. De gezichtspunten die ik in mijn beide stellingen heb verwoord, zijn onmisbaar om die grotendeels nog ongeschreven geschiedenis beter te begrijpen.

10. I. Esser en J.C. Brummelkamp-Esser, 'In memoriam', in: G. Doekes en J.C. Rullmann (red.), *Jaarboekje ten dienste van de Gereformeerde Kerken in Nederland*, 4 (1920), 309-313.

11. R.C. Verweyck, '50 jaar', in: *Jubileumnummer De Standaard 1922*, 7; brief van Esser aan Kuiper, 13 december 1874, Archief-A. Kuiper, Historisch Documentatiecentrum voor het Nederlands Protestantisme (1800-heden) te Amsterdam.